

phantasia in *Peri Hupsous*. Longinus thinks so highly of the figure that he lifts it out from its place among the other rhetorical devices and treats it extensively directly after his general discussion of the sublime. What is more, he does not restrict himself to launching the figure explicitly, he does so implicitly as well. Practically every example in the general, introductory discussion of the sublime includes visualization, so even when *phantasia* is not the topic it is heavily pushed forward. That is, Longinus launches the figure also when his discussion concerns such grand expressions that cannot be learnt through rhetoric's rules. If one wishes to claim that *phantasia/imagination* is of the essence in *Peri Hupsous*, as Axelsson does, these aspects are necessary to take into consideration. In fact, this has already been done in an article 'On the Technique of the Sublime' (*Comparative Literature* 52:1, 2000), which seems to have escaped Axelsson's attention. Awkward as it is to say, it was written by this reviewer.

'By establishing the concentrated exercise of the imagination as a distinctive feature of the experience of the sublime, Longinus left an enduring imprint on criticism', Axelsson states (p. 125). The *phantasia* of which Longinus speaks is not the mental faculty, but the statement is rather correct insofar as his stylistic device *phantasia* – as well as his statements on the sublime in general – was interpreted in a way determined by the arising interest in the mental faculty *phantasia*. The association of the sublime and the interest in the imagination is a productive manoeuvre. Axelsson's treatment of the eighteenth-century discussions of the sublime offers interesting observations, and his connecting the fascination in the sublime with the seventeenth-century considerations of the relation between reason and imagination is illuminating. The thesis thus fills out a valuable aspect of our understanding of the aesthetics of the sublime.

Mats Malm

Robert Callergård, *An Essay on Thomas Reid's Philosophy of Science*, Stockholm Studies in Philosophy 28 (Stockholm: Acta universitatis Stockholmiensis, 2006). 164 s.

Den skotske filosofen Thomas Reid (1710–1796) är framför allt känd som den främste representanten för den så kallade common sense-skolan eller common

sense-filosofin. Den kan i korthet beskrivas som en reaktion mot den kunskapsteoretiska diskussion som tog sin början med Locke, utvecklades av Berkeley och fördes till sin spets av Hume. Denna hade successivt utvecklats i en allt mer skepticistisk riktning. Reids svar var att sätta det sunda förnuftet som måttstock för de filosofiska resonemangens giltighet (filosofer har ju som bekant en tendens att göra tvärtom). Där Hume menade att vi i strikt filosofisk mening inte kan ha någon verklig kunskap om världen utanför oss själva, utan endast om våra egna idéer, menade Reid i stället att detta resonemang är bristfälligt eftersom dess absurditet bevisas för oss dagligen och stundligen i vår praktiska erfarenhet. Oavsett vad filosoferna säger, så vet vi alla att det vi uppfattar med våra sinnen direkt motsvaras av ting i världen, menade Reid.

I en avhandling framlagd vid filosofiska institutionen vid Stockholms universitet 2006 behandlar Robert Callergård en mindre uppmärksam, men ändå central del av Reids filosofi. Reid var nämligen mycket intresserad av naturvetenskap och vetenskapsteori. Dessa ämnesområden har av naturliga skäl också en stark koppling till hans kunskapsteoretiska uppfattning.

Det finns sedan tidigare en klassisk bild av vetenskapsfilosofen Reid: han var den som förde vidare Newtons metodologi till senare generationer brittiska vetenskapsmän och filosofer – empiristerna hade ju inte gjort det eftersom de inte delade Newtons kunskapsteoretiska grund. Reid däremot anses vanligen vara den store newtonianen i generationen direkt efter Newton själv. I centrum för Callergårds studie står därför Reids förhållande till Newton och hans uppfattningar om fysiken som en självständig vetenskaplig disciplin, åtskild från metafysik och teologi.

Reid var mycket medveten om att han levde i perioden som följde direkt på den naturvetenskapliga revolutionen. Han uppfattade sin mästare Newton som fullbordaren av en omvälvning som äntligen lade en fast grund för vetenskapen och gjorde slut på alla stridigheter (han tycks därtill ha uppfattat detta grundläggande som slutgiltigt). Det faktum att Newton lagt en god grund för sitt verk var också förklaringen till att han blev så framgångsrik – enligt Reid var det nämligen just sådana korrekta grundantaganden, principer, definitioner och begrepp som all god vetenskap baserades på. I naturvetenskapen, som är empirisk, var det metoden han ansåg vara det avgörande. Matematikens och naturvetenskapens grundläggande principer, så som de formulerats av Newton, var enligt Reids uppfattning

bara uttryck för det sunda förnuft som är gemensamt för alla människor och som Reid omhuldade så varmt.

Fysikens autonomi var en av de viktiga punkter på vilken Reid skilde sig från Newton, och den betonas starkt av Callergård. För Newton fanns inga skarpa gränser mellan religion och metafysik å ena sidan och vetenskap å den andra. I detta avseende kan man beskriva Reids uppfattning som en mer modern vetenskapsfilosofi än Newtons.

En annan intressant aspekt som Callergård belyser är Reids ambivalenta förhållande till just Newton. Newton var alltså den vetenskapliga förebilden, det stora exemplet framför andra. Detta medför samtidigt att Reid ibland tillskrev Newton sådant som snarare hämtats från Hume eller formulerats av Reid själv. Callergård frågar sig därför i vilken mening man kan säga att Reid var newtonian (för en sådan var han tveklöst). Svaret blir att Reid både förespråkade Newtons metoder och argumenterade för hans resultat, men han ville också föra newtonianismen, som han betraktade som den moderna naturvetenskapens fulländning, in på nya forskningsområden. Ett av dessa var vad han kallade »a science of the human mind». I introspektion (motsvarigheten till experiment inom detta fält) ansåg sig Reid ha utvecklat den vetenskapliga metoden mer än någon annan före honom, och det var med stöd i den han kritiserade Humes lära om intryck och idéer.

I motsats till många andra upplysningsfilosofer ville Reid inte överföra naturvetenskapens metod på andra grenar av vetenskapen, trots att Newton var det stora idealet. Han menade inte, som hans samtida Hutcheson och Turnbull, att eviga lagar av samma typ som Newtons kunde förklara till exempel psykologi eller moralfilosofiska problem. Han menade visserligen inte att etik, teologi eller metafysik saknade grund, eller var ovetenskapliga. Men han menade att dessa vetenskaper borde särskiljas, och bedrivs efter sina specifika förutsättningar. De krävde alla sin nya metod, var och en för sig.

Reid ansåg själv att han försvarade den korrekta tolkningen av Newtons vetenskapliga ideal, trots att hans uppfattning ibland gick stick i stäv med läromästarens. En central fråga var Newtons krav att naturvetenskapliga förklaringar måste vara både tillräckliga och sanna. I samtiden kunde man släppa på det senare och använda sig av hypoteser som hjälpte till för att förklara fenomenen, men för vilka man inte hade direkt empiriskt stöd. Detta vände sig Reid starkt emot, som vi sett var han noga med att vetenskapen skulle hålla sig till det sunda förnuftet. Han menade dock att kravet

på enkelhet, som många andra av Newtons efterföljare uppfattade såsom varande av högsta vikt, inte fick gå till överdrift. Han varnade i stället för överdriven förenkling.

Callergård är filosof, och hans avhandling filosofi-historisk. Reid behandlas därmed sällan i ett socialt eller politiskt sammanhang. I stället är det det filosofiska sammanhanget som står i fokus – han jämförs med Newton själv och med Bacon, Hume, Berkeley, Turnbull och Priestley. Detta görs dock med den äran, och Callergårds studie kommer säkerligen att vara till nytta även för forskare från andra discipliner.

Andreas Hellerstedt

Elisabet Göransson, *Letters of a Learned Lady: Sophia Elisabeth Brenner's Correspondence, with an Edition of her Letters to and from Otto Sperling the Younger*, Studia Graeca et Latina Lundensia 14 (Lund: Almqvist & Wiksell International, 2006). 262 pp.

Elisabet Göransson's doctoral dissertation is a study of the letter writing of the Swedish learned lady Sophia Elisabeth Brenner (1659–1730), and includes an edition of her correspondence with the Dane Otto Sperling the Younger. Comprising twenty-six letters, the correspondence is composed in Latin. Humanist writers and scholars considered Medieval Latin corrupt, and therefore they found their models in Classical Latin literature. Following in this tradition, Brenner and Sperling were dependent on the ancient patterns. Nevertheless, Neo-Latin texts could deviate in their own ways from Classical language usage. (Neo-Latin is the common designation for the Latin language used from the dawn of the Renaissance to the nineteenth century.) This is illustrated in the area of vocabulary, where many neologisms were created. The choice of Latin as the language of correspondence was not unnatural by that time. In the case of Brenner, the choice of language was a means of promoting herself as a learned woman.

Today, Sophia Elisabeth Brenner is mainly famous for her occasional poetry, composed in Swedish, Latin, German and Italian. As the author of the present thesis points out, Brenner was 'Sweden's first great female poet'. She was lucky to have her poems published during her lifetime, and was praised for them by many of her contemporaries. Brenner's poetic works are acces-